

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2019-0000016773

Datum 1 februari 2019
Betreft Stand van zaken uitkeringsfraude WW

Inleiding

In oktober vorig jaar heb ik met uw Kamer gesproken over uitkeringsfraude in de WW door sommige arbeidsmigranten. WW-gerechtigden maskeren hun verblijf in het buitenland, al dan niet met behulp van tussenpersonen. Daarnaast zijn er mensen, die onterecht een uitkering ontvangen omdat zij verwijtbaar werkloos zijn of passende arbeid weigeren. Zoals eerder gesteld is dergelijk misbruik niet acceptabel en ondermijnt dit het draagvlak van het sociale stelsel.

Ik ben samen met UWV aan de slag gegaan met een pakket maatregelen om fraude met WW beter te kunnen opsporen, aan te pakken en te werken aan een toekomstbestendige aanpak van fraude. Er is veel werk verzet in de afgelopen maanden. Daarbij lag de nadruk niet alleen op eerdergenoemde fraude, maar is de aandacht verbreed naar een toekomstbestendige aanpak van fraude in het algemeen. De samenwerking tussen SZW en UWV ten aanzien van handhaving is geïntensiveerd. Er komt meer zicht op de misbruikrisico's en de afweging daarvan en de betrokkenheid van uw Kamer wordt uitgebreid. Hierdoor is de aanpak van de fraude beter verankerd.

Deze brief bevat ten eerste de voortgang op het maatregelenpakket om de uitkeringsfraude met verblijf, adressen en onvrijwillige werkloosheid beter te kunnen aanpakken. Ten tweede wil ik terugblikken op de lessen die getrokken zijn uit de afgelopen periode. Ten derde wil ik ingaan op de onderzoeken naar organisatiecultuur en naar het melden en oppakken van fraudesignalen. Ten vierde ga ik in op de verbreding naar misbruikrisico's in algemene zin bij UWV en het ontwikkelen van een afwegingskader. Ten vijfde informeer ik u zoals toegezegd over de opzet van de signaleringsbrief van UWV, de SVB, gemeenten en de Inspectie SZW.

Er zijn de afgelopen tijd meerdere acties in gang gezet die ook de komende tijd nog doorlopen. Uw Kamer wordt hierover in de loop van het jaar nader geïnformeerd. In juni stuur ik u de eerste signaleringsbrief over fraudefenomenen binnen de sociale zekerheid.

1. Stand van zaken maatregelen fraude

Verblijf in het buitenland en verwijtbare werkloosheid

Er is in de afgelopen maanden veel werk verzet om de aangekondigde maatregelen om fraude door ongeoorloofd verblijf in het buitenland en verwijtbare

werkloosheid aan te pakken vorm te geven en uit te voeren. In de bijlage van deze brief ga ik in op de voortgang van de maatregelen zoals aangekondigd in mijn brieven van oktober 2018¹ en waar relevant op moties en toezeggingen. Hieronder beschrijf ik op hoofdlijnen de stand van zaken van de belangrijkste thema's.

Datum
1 februari 2019

Onze referentie
2019-0000016773

BRP leidend

Een eenduidige en betrouwbare adressenregistratie is een belangrijke voorwaarde om fraude rondom verblijf te voorkomen. Ik heb daarom aangegeven dat UWV de registratie van de Basisregistratie Personen (BRP) leidend zal maken (conform de motie van het lid Van Dijk - SP). Als achtergrond is het goed om te benadrukken dat voor het overgrote deel de BRP al leidend is bij UWV. Uit de systemen van UWV blijkt dat 97% van de mensen met een WW-uitkering ingezetenen betreft en er derhalve een binnenlands woonadres of briefadres uit de BRP bekend is. In 3% van de gevallen betreft het een niet-ingezetene met een woonadres in het buitenland. Het is daarom van belang dat deze groep zich indien nodig inschrijft als ingezetene met een binnenlands woonadres. Verder geeft UWV aan dat voor 2% van de ingezetenen met een WW-uitkering naast het BRP-adres een tweede adres bij UWV geregistreerd is: een correspondentie- of verblijfadres. Het voeren van dergelijke aanvullende adressen is echter niet altijd noodzakelijk, bijvoorbeeld voor mensen die in een instelling verblijven. Daar kan gebruik worden gemaakt van een BRP-briefadres. UWV neemt tegen deze achtergrond een vijftal maatregelen:

1. Opschonen adresregistratie van UWV
2. Aanpassing systemen van UWV om aanvullende adressen uit te sluiten
3. Terugmelden bij gereede twijfel
4. Transitie van inschrijving als niet-ingezetene naar ingezetene bevorderen
5. Samenwerking Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)

Met de beschreven maatregelen zorgt UWV ervoor dat de BRP leidend wordt in de uitvoering van zijn taken. Verder levert UWV, als groot afnemer van de BRP, een bijdrage aan (verbetering van) de kwaliteit van de BRP en wordt mogelijke adresgerelateerde fraude tegengegaan. Het realiseren van de vijf beschreven maatregelen is een complexe operatie die impact heeft op processen en systemen van UWV. In de bijlage worden deze maatregelen en de impact op UWV verder toegelicht. Ook wordt er een korte toelichting gegeven op de BRP en wordt – zoals toegezegd – het gebruik van BRP bij UWV in een historische context geplaatst.

Verwijtbare werkloosheid

Een werkloosheidsuitkering is bedoeld voor werknemers die onvrijwillig werkloos zijn geworden. Als iemand zelf ontslag neemt of op staande voet ontslagen is, is er geen recht op een uitkering. Zoals aangegeven in mijn brief van 10 oktober 2018, wil ik misbruik en fraude van uitkeringen als gevolg van verwijtbare werkloosheid beter aanpakken door gerichte en effectieve maatregelen. De aanpak bestaat uit twee sporen. Het eerste spoor is bij de aanvraag van een uitkering via de werkgever. Een nieuwe werkwijze wordt beproefd in een pilot in de uitzendsector. Het andere spoor is via de werknemer door de ontwikkeling en toepassing van risicoprofielen.

Pilot uitzendbureaus verwijtbare werkloosheid

UWV is in samenwerking met de brancheorganisaties Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU) en de Nederlandse Bond van Bemiddelings- en

¹ Kamerstukken II 2018/2019, 17 050 nr. 545 en 547

Uitzendondernemingen (NBBU) een pilot gestart om intensiever te controleren op verwijtbare werkloosheid in de uitzendsector. De pilot loopt van januari tot medio april 2019. In de pilot vraagt UWV, in aanvulling op de informatie van de werkloze werknemer, ook gegevens op bij de werkgever waarom het dienstverband is beëindigd en of de werknemer passend werk is aangeboden.

Datum

1 februari 2019

Bij de evaluatie van de pilot wordt beoordeeld in hoeverre dit een effectief instrument biedt om te achterhalen of iemand verwijtbaar werkloos is. Ook wordt gekeken naar de gevolgen voor en ervaringen met de werkwijze bij zowel de uitvoering als werkgevers en de gevolgen voor de (afhankelijke) positie van werknemers. Ik heb de intentie om breed – dus ook bij niet-uitzendwerkgevers – controle toe te gaan passen op verwijtbare werkloosheid. Ik zal samen met UWV bekijken hoe deze controle het beste vorm kan krijgen.

Onze referentie

2019-0000016773

Risicoprofielen

Een middel om op een efficiënte wijze aangescherpte controles te verrichten naar risico's op misbruik, is het gebruik van risicoprofielen. In de afgelopen maanden heeft UWV met gebruik van data-analyses en expertise van UWV-medewerkers de WW populatie doorgelicht op verdachte patronen. Ook zijn er risicoprofielen ontwikkeld om te achterhalen of iemand verwijtbaar werkloos is of ongeoorloofd in het buitenland verblijft.

Volgens dezelfde systematiek zijn ook risicoprofielen ontwikkeld gericht op het achterhalen of iemand ongeoorloofd in het buitenland verblijft. De risicoprofielen zijn inmiddels getest bij 500 uitkeringsgerechtigden en zullen na verdere versterking standaard worden toegepast om fraude op efficiënte manier op te sporen. De profielen worden voortdurend geactualiseerd, mede in verbinding met activiteiten en onderzoeken elders binnen UWV.

Ook voor misbruikrisico's gedurende de looptijd van de uitkering (waaronder de sollicitatieverplichting) wordt de komende tijd onderzocht of een dergelijk risicoprofiel ontwikkeld kan worden. In de handhaving en opsporing hanteert UWV al langere tijd risicoprofielen. Bij de directie Handhaving werden meer geavanceerde risicoprofielen zoals hierboven beschreven reeds gebruikt om bijvoorbeeld preventieve controle mee in te richten. In het uitkeringsproces werd voorheen wel gewerkt met losse risicokenmerken waar medewerkers op letten om mogelijk misbruik te achterhalen. De huidige profielen zijn geavanceerder en worden automatisch en over de volle breedte toegepast om mogelijk misbruik te detecteren in het uitkeringsproces.

Registratie tussenpersonen

Voor tussenpersonen die uitkeringsgerechtigden ondersteunen die UWV bezoeken in verband met een beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen heeft UWV al een registratiesysteem van tussenpersonen die ondersteuning bieden.

Voor de WW bestond een dergelijke registratie niet. Om beter zicht te krijgen op deze groep van tussenpersonen registreert UWV vanaf half oktober 2018 ook alle begeleiders die een WW-gerechtigde vertegenwoordigen of vergezellen naar een UWV-kantoor bij een papieren aanvraag. Conform planning zal dit vanaf maart/april 2019 uitgebreid worden naar alle bezoeken van WW-gerechtigden aan UWV waarbij een begeleider aanwezig is. Ten behoeve van data-analyse en handavingsactiviteiten bouwt UWV voor de WW een systeem om de registraties van tussenpersonen onder te brengen. Op basis hiervan zal UWV periodiek de registratie van deze gegevens van tussenpersonen vergelijken (het vóórkomen van dezelfde tussenpersonen) en indien daartoe aanleiding bestaat, onderzoek doen. In de komende periode zal worden bekeken in hoeverre op basis van

resultaten in relatie tot kosten van deze registratie dit systeem ook naar andere delen van de organisatie uitgerold kan worden.

Aanpakken fraudeurs in de afgelopen maanden

UWV voert een uitgebreid handhavingsbeleid om fraudeurs op te sporen en aan te pakken. De afgelopen maanden is dit beleid geïntensiveerd op het gebied van verblijf en onvrijwillige werkloosheid. In het navolgende geef ik weer welke concrete handhavingsactiviteiten op dit gebied hebben plaatsgevonden.

Datum

1 februari 2019

Onze referentie

2019-0000016773

1. Adressenvergelijking

Allereerst is een repressief handhavingsonderzoek gestart op basis van adressenvergelijking, waarbij geselecteerd werd op adressen met drie of meer uitkeringen per adres. Als er sprake is van veel uitkeringen op één adres zou dit kunnen duiden op ongeoorloofd verblijf buiten Nederland, al dan niet met behulp van een tussenpersoon. De basis van dit onderzoek was een maandelijkse lijst uit de eigen systemen van UWV met adressen waarop meerdere uitkeringen worden ontvangen.

Het veldonderzoek richt zich daarbij op 169 uitkeringsgerechtigden die verbonden zijn aan in totaal 30 adressen. Deze adressen komen voort uit een totaalbestand van 225 gevonden adressen in oktober 2018 met in totaal 1864 WW-uitkeringen. Alle voor het veldonderzoek geselecteerde uitkeringsgerechtigden hadden een lopende WW-uitkering en stonden als niet-ingezetene geregistreerd in de BRP. Bij geen van hen was sprake van toestemming van UWV om de uitkering te exporteren, waarbij verblijf in het buitenland wel is toegestaan. Bij de selectie is gekeken naar een spreiding in de omvang van het aantal uitkeringen per adres, met categorieën variërend van 3 tot meer dan 40 per adres. Het hoogste aantal uitkeringen op één adres dat in de maand oktober 2018 is aangetroffen, bedroeg 116.

Een groot aantal UWV-medewerkers heeft in de afgelopen maanden veel werk verzet om alle 169 uitkeringsgerechtigden thuis te bezoeken en uit te nodigen voor een gesprek. Het is een arbeidsintensief traject met een lange doorlooptijd, omdat het vaak lastig is om juridisch houdbaar te bewijzen dat er sprake is van verblijf buiten Nederland. Op dit moment is als gevolg daarvan nog maar een deel van de onderzoeken afgerond, waardoor het nog niet mogelijk is om nu al conclusies te trekken. Op basis van de resultaten zal worden bepaald op welke manier vervolgd gegeven wordt aan zowel de adressenvergelijking zelf als het doen van onderzoeken daarnaar. U zult hierover in juni 2019 nader geïnformeerd worden.

2. Handhaving naar aanleiding van ontwikkeling risicoprofielen

Hiervoor is reeds aangegeven dat UWV risicoprofielen heeft ontwikkeld om misbruik bij de aanvraag van de WW uitkering op te sporen. In de bijlage wordt hier uitgebreid op ingegaan. Naast doorlichting van de WW-populatie en het ontwikkelen van de profielen heeft UWV de risicoprofielen zoals hiervoor beschreven inmiddels ook getest bij circa 500 uitkeringsgerechtigden om te achterhalen of iemand ongeoorloofd in het buitenland verblijft of verwijtbaar werkloos is. Hoewel het testen zelf het hoofddoel vormde, worden overtreders die daarbij worden aangetroffen aangepakt.

3. Verblijf en beschikbaarheid

UWV is momenteel een breed onderzoek aan het inrichten naar het thema verblijf in Nederland en beschikbaarheid voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit onderzoek is niet specifiek gericht op arbeidsmigranten, maar op de gehele groep

WW-gerechtigden. Waar eerder is aangegeven dat nog geen goed beeld gegeven kan worden van de omvang van de fraude door arbeidsmigranten, biedt dit onderzoek daarvoor wel de mogelijkheid. Bij representatieve steekproeven kunnen goede vergelijkende conclusies getrokken worden over deelgroepen zoals arbeidsmigranten. De uitwerking van het onderzoek vindt nu plaats, het onderzoek zelf zal naar verwachting in augustus 2019 van start gaan. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2020 verwacht.

Datum
1 februari 2019

Onze referentie
2019-0000016773

2. Terugblik

In mijn brief van 1 oktober 2018 heb ik uw Kamer geïnformeerd over alle onderzoeken en activiteiten van UWV naar fraude door arbeidsmigranten. Daartoe heb ik tevens een groot aantal onderzoeken vertrouwelijk naar uw Kamer verstuurd, waarbij ik in het debat heb toegezegd deze rapporten openbaar te maken. In aanloop daarnaar heb ik UWV gevraagd een breder overzicht te bieden van mogelijke relevante onderzoeken en onderzoeken in het algemeen. UWV voert jaarlijks een groot aantal onderzoeken uit over de gehele breedte van zijn takenpakket om risico's in de uitvoering op te sporen en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Dit is onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. De functie en structurele inbedding van onderzoeken in het reguliere proces van UWV kwam ook naar voren in de recente beantwoording van Kamervragen van de staatssecretaris over het kwaliteitsonderzoek van UWV naar Wajong-2015 aangaande beoordelingen uit 2016.²

Als ik bijvoorbeeld kijk naar de onderzoeken van UWV en de activiteiten van UWV op het gebied van handhaving in de afgelopen jaren met betrekking tot frauderisico's in de WW, en in het bijzonder door arbeidsmigranten, dan kom ik tot twee lessen die ik meeneem voor de toekomst. Allereerst is het belangrijk om de aanpak van fraude op verblijf in Nederland en verwijtbare werkloosheid te versterken. De invulling van deze versterking staat hiervoor beschreven. Het tweede is dat het van belang is om scherper te letten op de juiste verbinding en het juiste gesprek tussen UWV als uitvoeringsinstantie en mijn departement, waarbij ook uw Kamer geïnformeerd wordt over de belangrijke en relevante onderwerpen en ontwikkelingen. Hoe deze verbinding beter vormgegeven gaat worden beschrijf ik in paragraaf 4, waarbij één van de aanpassingen het opstellen van een signaleringsbrief is. In de bijlage ga ik nader in op het bredere overzicht van relevante onderzoeken.

3. Cultuur en fraudesignalen

Cultuur

Voor het borgen van de kwaliteit van de uitvoering en fraudebestrijding en welbevinden van de organisatie is het essentieel dat medewerkers van UWV het gevoel hebben dat de mogelijkheden voor het melden van fraude voldoende duidelijk en toegankelijk zijn en dat ze worden gestimuleerd om vermoedens van fraude aan te kaarten.

UWV laat periodiek onderzoeken hoe het staat met de beoogde open en lerende cultuur. Het meeste recente werkbelevingsonderzoek laat zien dat medewerkers die cultuur positief waarderen. In deze benadering past ook dat alle signalen serieus worden opgepakt.

² Kamerstukken II 2018/2019, 34 352 nr. 145

Het vanuit de Raad van Bestuur van UWV geïnitieerde cultuur onderzoek moet zekerheid bieden dat de structuren en processen, die hiervoor door UWV zijn ingericht, goed functioneren en er een cultuur bestaat die hierin ondersteunend werkt. Ook moet het onderzoek mogelijke verbeteringen in kaart brengen.

Datum
1 februari 2019

Om de objectiviteit en onafhankelijkheid te waarborgen is ervoor gekozen om twee onafhankelijke deskundigen, die niet eerder werk hebben verricht voor UWV, het cultuuronderzoek uit te laten voeren: prof. dr. Zeger van der Wal en prof. dr. Emile Kolthof. Naast deskresearch bestaat dit onderzoek uit interviews met op basis van een random steekproef te selecteren medewerkers op 9 locaties. Tevens is er een extern mailadres geopend waar medewerkers lopende het onderzoek relevante signalen af kunnen geven aan het onderzoeksteam.

Onze referentie
2019-0000016773

Audit fraudesignalen

Voor een effectieve aanpak van fraude is het van groot belang dat de signalen over fraude van binnen en buiten UWV op een goede wijze worden opgepakt en afgehandeld. Het ontvangen en afhandelen van interne en externe signalen is een regulier onderdeel van de taken van de directie Handhaving van UWV. Het onderzoek van de Accountantsdienst van UWV dat nu wordt uitgevoerd, richt zich op de uitvoering van dit proces.

Het onderzoek is gericht op het proces van oppakken en afhandelen van fraudesignalen WW en de sluitende registratie. Het onderzoek bestaat uit een inventarisatie en analyse van documentatie, interviews met medewerkers en management die betrokken zijn bij beleid, uitvoering en controle van de WW op het hoofdkantoor en verschillende vestigingen, alsmede deelwaarnemingen op de afhandeling van fraudesignalen. Het rapport van de Accountantsdienst zal voorjaar 2019 gereed zijn.

In juni 2019 zullen de belangrijkste uitkomsten van deze onderzoeken, alsmede hoe invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen, met uw Kamer worden gedeeld.

4. Toekomstblik

Bestendige aanpak fraude

Fraude zal altijd een hardnekkig probleem blijven, bestrijding daarvan is een continue, veranderende uitdaging. De complexiteit en omvang van de regelingen zullen mensen blijven aantrekken die ten onrechte willen profiteren van een uitkering en de regels weten te ontduiken. Adequaat blijven reageren is van belang om de risico's op fraude te onderkennen en maatregelen te nemen om dit tegen te gaan.

Ik heb daarom in oktober 2018 aangegeven een breed extern onderzoek te laten verrichten naar de misbruikrisico's in de uitvoeringsprocessen bij UWV. Ik verwijs u naar mijn brief van 21 december 2018³ waarin ik heb aangegeven hoe ik dit onderzoek en – breder – de doorlichting op misbruikrisico's van de sociale zekerheid wil vormgeven. De risico's kennen is niet voldoende om te bepalen welke risico's het grootst zijn en dus als eerste moeten worden aangepakt. Daarom heb ik met UWV afgesproken om een afwegingskader te ontwikkelen naar voorbeeld van het Inspectie Control Framework van de Inspectie SZW. Een dergelijk kader verschaft inzicht op grond waarvan afwegingen worden gemaakt voor de inzet van middelen en of deze middelen toereikend (zullen) zijn. Naast het afwegingskader zelf zal ook gekeken worden naar de implementatie daarvan,

³ Kamerstukken II 2018/2019, 1750 nr. 567

waarbij tevens gekeken wordt naar de organisatorische inrichting en inbedding van handhaving binnen UWV. Van belang is immers niet alleen naar welke thema's en risico's de aandacht in handhaving uit moet gaan, maar ook dat er voldoende aandacht in beleid en in de hele organisatie is voor handhaving. De ontwikkeling van dit afwegingskader zal naar verwachting eind dit jaar zijn afgerond, waarna u over dit afwegingskader en de wijze van implementatie geïnformeerd zal worden.

Datum
1 februari 2019

Onze referentie
2019-0000016773

Het onderzoek naar misbruikrisico's en het afwegingskader vormen de basis voor verder inzicht in en vorm geven aan de benodigde structurele middelen en capaciteit voor handhaving.

Extra capaciteit en middelen voor handhaving is in de afgelopen jaren vaker aan de orde geweest in het gesprek tussen UWV en SZW. Onderdeel van het gesprek betrof de onderbouwing voor meer inzet. In 2018 was sprake van een beperkt tekort van €2 miljoen dat UWV heeft opgevangen via een herschikking binnen de eigen middelen. Inmiddels is duidelijk dat de extra inzet op handhaving op verblijf en verwijtbare werkloosheid heeft geleid tot extra kosten in de afgelopen maanden en voor de komende periode. De inzet en herprioritering van middelen binnen UWV om het werk van de afgelopen periode te realiseren levert geen bestendige situatie op, omdat hiermee andere handhavingsthema's in het gedrang komen. Voor de korte termijn ben ik hierover in overleg met UWV, in het kader van de voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming van het kabinet. De extra kosten die niet door UWV opgevangen kunnen worden zal ik binnen mijn eigen begroting inpassen. Hierover kan ik u in juni nader informeren. Of er structureel extra inzet nodig is, is afhankelijk van de verdere uitwerking en resultaten van de maatregelen, als ook van de uitkomsten van het onderzoek naar misbruikrisico's en het te ontwikkelen afwegingskader. In overeenstemming met de motie van het lid Weyenberg (D66) en de toezegging aan het lid Smeulders (GroenLinks), zal ik uw Kamer informeren over zowel de tussentijdse – naar verwachting in juni - als de structurele ontwikkeling in de benodigde capaciteit van UWV voor handhaving, die pas later bekend zullen zijn.

Een toekomstbestendige aanpak van fraude staat niet los van de overige taken en verantwoordelijkheden van UWV en van de maatschappelijke en politieke context. In de afgelopen jaren hebben stevige taakstellingen grote invloed gehad op de vormgeving van de dienstverlening, maar ook op de controle en handhaving. De dienstverlening aan WW-gerechtigden is in sterke mate gedigitaliseerd. Dit heeft nieuwe risico's geïntroduceerd voor misbruik, maar tegelijkertijd geeft digitalisering ook kansen om handhaving slimmer en effectiever te maken. Data-analyse en een beter gebruik van de polisadministratie zijn daar voorbeelden van. Het is daarbij zoeken naar de optimale balans tussen een hoge kwaliteit van dienstverleningen, een hoge kwaliteit van handhaving, en een adequaat en tegelijkertijd verantwoord kostenniveau. Dit speelt bij meerdere uitvoeringsorganisaties, waar in het verleden taakstellingen (deels) zijn ingevuld met digitalisering en in het primaire proces dilemma's ontstaan in het vinden van de juiste balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiency.

Opzet signaleringsbrief

In de afgelopen maanden is gesproken met UWV, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Inspectie SZW. Bij al deze partijen komt een veelvoud van meldingen, signalen en indicaties binnen over mogelijke onregelmatigheden en fraude. Ook doen zij zelfstandig

onderzoek of ontvangen zij signalen van andere uitvoeringsorganisaties. In mijn brief van 1 oktober 2018 heb ik aangekondigd dat UWV en de SVB jaarlijks een signaleringsbrief zullen gaan opstellen. In overleg met de staatssecretaris heeft ook de VNG toegezegd een beeld te zullen geven van wat de gemeenten op dit vlak doen. Tevens zal de Inspectie SZW een signaleringsbrief opstellen.

Datum
1 februari 2019

In de signaleringsbrieven geven de SVB en UWV een overzicht van het aantal onregelmatigheden en fraudesignalen met een uitsplitsing per wet naar zelf gegenereerde indicaties (themaonderzoeken, dataonderzoeken), interne indicaties (van medewerkers van de organisatie) en externe indicaties (van buiten de organisatie).⁴ Daarbij wordt uitleg gegeven over het proces hoe deze organisaties van deze indicaties tot onderzoekwaardige fenomenen komen. Daarnaast wordt ingegaan op de manier waarop ze zijn opgepakt, welke aanvullende onderzoeken zijn opgezet en welke samenwerking er is geweest met andere uitvoerders. Tot slot bevatten de signaleringsbrieven indien nodig beleidsaanbevelingen, waaronder eventuele wetsaanpassingen of verzoeken om de uitvoering beter te faciliteren.

Onze referentie
2019-0000016773

Ook de Inspectie SZW zal een brief opstellen over haar bevindingen betreffende sociale zekerheidsfraude. Deze bevindingen, die zowel op interne als op externe meldingen gebaseerd kunnen zijn, zullen op hoofdlijnen worden gepresenteerd. Dit vanwege de strafrechtelijke waarborgen waarvan sprake kan zijn. Ook zal de Inspectie waar mogelijk beleidsaanbevelingen doen.

Op hoofdlijnen zal de brief van de VNG een vergelijkbare strekking hebben. Vanwege het decentrale karakter van de Participatiewet rapporteren gemeenten hoofdzakelijk aan de gemeenteraad. Een integraal cijfermatig beeld van meldingen en signalen zal de VNG daarom niet leveren. Wel zal getracht worden om inzicht te geven in trends en fenomenen rond misbruik en oneigenlijk gebruik van bijstand. De brief zal de opzet van de brieven van de SVB en UWV zoveel mogelijk volgen. Het Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN) van de VNG zal op basis van onderzoek en gesprekken met – in eerste instantie – een tiental gemeenten de brief opstellen. Er wordt voor de komende jaren gestreefd naar brede deelname van gemeenten, met voldoende geografische spreiding en verdeling naar inwonertal.

Mijn brief aan uw Kamer vat deze bovenstaande brieven samen en gaat in op de belangrijkste signalen en op de overeenkomsten tussen de verschillende gesignaleerde fraudemeldingen. Tevens zal ik ingaan op de beleidsaanbevelingen en eventuele aanvullende aanpak om fraude tegen te gaan. Omdat de signaleringsbrief een jaarlijks terugkerende rapportage betreft, kunnen vanaf volgend jaar ook eventuele trends worden vastgesteld. De brieven van de SVB, UWV, de Inspectie SZW en de VNG stuur ik u bij die brief integraal toe.

Vervolg

Er is in de afgelopen maanden door UWV en SZW hard gewerkt om de maatregelen in het kader van fraude met WW-uitkeringen vorm te geven. Met deze brief schets ik een beeld van de voortgang, waarbij het voor de meeste maatregelen nog te vroeg is om de resultaten en opbrengsten al definitief vast te stellen. Ik heb samen met UWV de afgelopen periode aangegrepen om de thema's rondom fraude met uitkeringen stevig en toekomstbestendig te verankeren,

⁴ Hier wordt de algemene term indicaties gebruikt. De betrokken organisaties kennen andere definities die in de signaleringsbrief zullen worden toegelicht.

inclusief een nadere uitwerking van de manier waarop uw Kamer uitgebreider kan worden betrokken. In juni a.s. zal ik u wederom informeren over de stand van zaken van deze maatregelen. Tevens stuur ik u dan ook, zoals aangegeven, de eerste signaleringsbrief.

Datum

1 februari 2019

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Onze referentie

2019-0000016773

W. Koolmees